

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 13. 01. 2015r.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

II.517.6143.2014.MK

Pan

gen. Jacek Włodarski

Dyrektor Generalny Służby Więziennej

Warszawa

Wzajemnie Panie Dyrektorze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi od osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, które żalą się, że po przetransportowaniu do innej jednostki penitencjarnej nie otrzymują wyżywienia zgodnie z normą żywieniową, ustaloną w poprzedniej jednostce.

Zarzuty te pochodzą od osób, które uprzednio za zgodą dyrektora zakładu karnego korzystały z diety wyznaniowej, wegetariańskiej lub innej diety indywidualnej. Z ustaleń poczynionych w toku badania skarg wynika, że po przetransportowaniu osadzeni ci otrzymują w nowej jednostce wyżywienie według normy podstawowej. **Przywrócenie poprzedniej diety następuje dopiero w wyniku złożenia stosownej prośby przez osadzonego i zaakceptowaniu jej przez dyrektora jednostki. Do czasu otrzymania przez osadzonego wyżywienia odpowiadającego zasadom wyznawanej przez niego religii lub prezentowanemu światopoglądowi, upływa zwykle kilka dni.** W tym czasie osadzony albo rezygnuje z wyżywienia dostarczanego przez zakład karny - w całości lub w części - albo też jest zmuszony do postępowania wbrew wyznawanym wartościom. Z badanych skarg wynika, że odmowa przyjęcia posiłku naraża skazanego dodatkowo na konsekwencje dyscyplinarne.

Ustalenia poczynione w toku badania skarg osadzonych wskazują, że przyjęcie przedstawionej praktyki zostało podyktowane tym, iż nie w każdej jednostce penitencjarnej istnieje możliwość przygotowywania posiłków dla wszystkich chętnych z uwzględnieniem

wymogów religijnych lub kulturowych. Przyjęto zatem, że po przetransportowaniu należy każdorazowo zweryfikować wcześniejszą decyzję w przedmiocie sposobu żywienia osadzonego.

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie w swoich działaniach podejmował kwestie zapewnienia osadzonym wyżywienia uwzględniającego wymogi religijne i kulturowe. Z uzyskanych wówczas informacji wynikało, że odmowa przyznania takiego wyżywienia może wynikać jedynie z braku odpowiednich możliwości technicznych i organizacyjnych w jednostce penitencjarnej. Dotyczy to tylko niektórych zakładów karnych i aresztów śledczych, a mianowicie tych, w których przestarzałe zaplecze kuchenne, stan techniczny pomieszczeń bloku żywnościowego oraz sprzętu kuchennego, uniemożliwiają przygotowanie pojedynczych posiłków dla jednego lub kilku osadzonych (pismo z dnia 15 grudnia 2010 r., BDG-070-132/10/894). **Wszędzie tam, gdzie takie możliwości istnieją, polecono dyrektorom zakładów karnych i aresztów śledczych przychylnie traktowanie próśb osadzonych w tym przedmiocie (pismo z dnia 25 sierpnia 2011 r., BKW-073/2/11/1893).**

Zważywszy, że przeprowadzając remonty i modernizacje kuchni więziennych wprowadza się obecnie rozwiązania techniczne, pozwalające na wydzielenie obok kuchni ogólnej i dietetycznej również kuchni indywidualnej, przyjąć należy, że liczba jednostek, w których jeszcze w dalszym ciągu nie ma odpowiednich warunków do przygotowywania posiłków z uwzględnieniem wymogów religijnych i kulturowych, systematycznie się zmniejsza.

Mając na względzie przywołane okoliczności, jak również potrzebę poszanowania prawa osadzonego do wolności religijnej, Rzecznik opowiada się za zmianą przyjętej praktyki.

Zgodnie z Instrukcją Nr 7/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie transportowania skazanych, jednostki penitencjarne, do których są kierowane transporty, otrzymują za pośrednictwem systemu Noe.NET. z co najmniej dwudziestoczęterogodzinnym wyprzedzeniem informacje o transportowanym, w tym o normie żywienia i diecie, z której aktualnie korzysta. Dysponując tą informacją jednostka może bez przeszkód przygotować odpowiednie posiłki dla osadzonego, już od początku jego pobytu. Taka też praktyka stosowana jest wobec ogółu osadzonych. **W opinii Rzecznika nie ma podstaw, aby osadzonych korzystających z diety indywidualnej, uwzględniającej wymogi religijne i kulturowe, traktować w sposób odmienny.** Osadzony taki powinien po przetransportowaniu otrzymać wyżywienie odpowiadające normie ustalonej w poprzedniej jednostce, a jedynie w przypadku gdy z informacji zawartych w Noe.NET. wynikałoby, że

takiej diety nie można zapewnić mu w obecnej jednostce, dieta ulegałaby zmianie, a osadzony byłby informowany o przyczynach tej zmiany.

Rozważając wprowadzenie do praktyki zaproponowanej zmiany należy mieć na uwadze, że przepisy prawa krajowego, które przewidują, iż skazany otrzymuje wyżywienie z uwzględnieniem w miarę możliwości wymogów religijnych i kulturowych (art. 109 § 1 k.k.w.), w istocie zobowiązują administrację więzienną do dołożenia wszelkich starań w celu zapewnienia skazanemu takiego wyżywienia. **Tożsame zalecenia formułują Europejskie Reguły Więzienne z 2006 r. (reg. 22.1)**. Na potrzebę zapewnienia skazanemu wyżywienia zgodnego z jego wyznaniem, kulturą, światopoglądem, wskazują także orzeczenia Europejskiego Trybunał Praw Człowieka (np. skarga nr 18429/06, Jakóbski v. Polska).

Mając zatem na względzie powyższe okoliczności zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z prześlimieniem

